

પ્રશ્ન 1(અ) [3 ગુણ]

સાયબર સુરક્ષા અને કમ્પ્યુટર સુરક્ષા વ્યાખ્યાયિત કરો.

જવાબ:

ટર્મ	વ્યાખ્યા
સાયબર સુરક્ષા	ઇન્ટરનેટ સાથે જોડાયેલા સિસ્ટમ, હાર્ડવેર, સોફ્ટવેર અને ડેટાને સાયબર હુમલાઓથી સુરક્ષા આપવી
કમ્પ્યુટર સુરક્ષા	કમ્પ્યુટર સિસ્ટમને હાર્ડવેર, સોફ્ટવેર અથવા ડેટાની ચોરી કે નુકસાનથી રક્ષણ આપવું

મેમરી ટ્રીક: "સાયબર સંજોગો, કમ્પ્યુટર કલેક્ટ કરે" - સાયબર સુરક્ષા જોડાયેલી સિસ્ટમને રક્ષે, કમ્પ્યુટર સુરક્ષા સમાયેલી સિસ્ટમને રક્ષે.

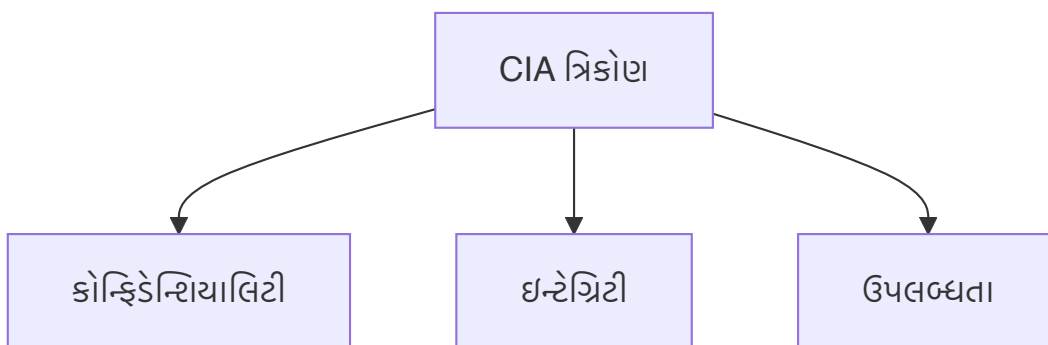
પ્રશ્ન 1(બ) [4 ગુણ]

CIA તિરાડ સમજાવો.

જવાબ:

કોષ્ટક: CIA ત્રિકોણ ઘટકો

ઘટક	વર્ણન
કોન્ફિડેન્શિયલિટી (Confidentiality)	સુનિશ્ચિત કરે છે કે માહિતી અનધિકૃત વ્યક્તિઓ કે સિસ્ટમને જાહેર ન થાય
ઇન્ટેગ્રિટી (Integrity)	ડેટાની જીવનચક્ર દરમિયાન તેની સુસંગતતા, ચોકસાઈ અને વિશ્વસનીયતા જાળવી રાખે છે
ઉપલબ્ધતા (Availability)	સુનિશ્ચિત કરે છે કે જ્યારે જરૂર હોય ત્યારે અધિકૃત વપરાશકર્તાઓ માટે માહિતી અને સંસાધનો ઉપલબ્ધ હોય

મેમરી ટ્રીક: "CIA કરે માહિતી સલામત" - કોન્ફિડેન્શિયલિટી, ઇન્ટેગ્રિટી, અને અવેલેબિલિટી એ ત્રણ મુખ્ય સુરક્ષા સિદ્ધાંતો છે.

પ્રશ્ન 1(ક) [7 ગુણ]

કોમ્પ્યુટર સુરક્ષાના સંદર્ભમાં એક્સર્સી, ઓટેક, કાઉન્ટરમેઝર, રિસ્ક, સિક્યુરીટી પોલિસી, સિસ્ટમ રીસોર્સ અને ગ્રેટ ને વ્યાખ્યાયિત કરો.

જવાબ:

કોષ્ટક: કમ્પ્યુટર સુરક્ષાના મુખ્ય ખ્યાલો

ટર્મ	વ્યાખ્યા
એડ્વર્સરી (Adversary)	વ્યક્તિ કે જૂથ જે સુરક્ષાને સમાધાન કરવાનો પ્રયાસ કરે છે
એટેક (Attack)	સિસ્ટમની નબળાઈઓનો ફાયદો ઉઠાવવા માટે જાણી જોઈને કરવામાં આવતી ક્રિયા
કાઉન્ટરમેઝર (Countermeasure)	ક્રિયા કે તકનીક જે ખતરા કે નબળાઈને ઘટાડે છે
રિસ્ક (Risk)	જોખમ દ્વારા નબળાઈનો ફાયદો ઉઠાવવાથી થતા નુકસાનની સંભાવના
સિક્યુરિટી પોલિસી (Security Policy)	નિયમો જે સંસાધનોના સ્વીકાર્ય ઉપયોગ અને સુરક્ષાને પરિભાષિત કરે છે
સિસ્ટમ રીસોર્સ (System Resource)	કોઈપણ ઘટક (હાર્ડવેર/સોફ્ટવેર/ડેટા) જેને સુરક્ષાની જરૂર છે
થ્રેટ (Threat)	સંભવિત ખતરો જે નબળાઈનો ફાયદો ઉઠાવી શકે છે

મેમરી ટ્રીક: "એક રાજાને સપનુ થ્રેટ" - એડ્વર્સરી, રિસ્ક, જોખમ, સિક્યુરિટી પોલિસી, નેટવર્ક, ટૂલ, થ્રેટ.

પ્રશ્ન 1(ક OR) [7 ગુણ]

MD5 હેશિંગ અલ્ગોરિથમ સમજાવો.

જવાબ:

MD5 હેશિંગ પ્રક્રિયા

સ્ટેપ	વર્ણન
સ્ટેપ 1	સંદેશને પેડિંગ કરવું જેથી લંબાઈ 512 થી વિભાજ્ય હોય
સ્ટેપ 2	સંદેશને 512-બિટ બ્લોકમાં વિભાજિત કરવું
સ્ટેપ 3	4 રજિસ્ટર્સ (A, B, C, D) પૂર્વનિર્ધારિત મૂલ્યો સાથે ઇનિશિયલાઇઝ કરવા
સ્ટેપ 4	દરેક બ્લોકને 4 રાઉન્ડ્સ ઓપરેશન-સમાંથી પસાર કરવું
સ્ટેપ 5	128-બિટ (16-બાઇટ) હેશ વેલ્યુ આઉટપુટ તરીકે ઉત્પન્ન કરવી

MD5(message) → 128-bit hash value regardless of input size

મેમરી ટ્રીક: "પેડિંગ, ડિવાઇડ, ઇનિશિયલાઇઝ, પ્રોસેસ, આઉટપુટ" - પેડિંગ, ડિવિઝન, ઇનિશિયલાઇઝેશન, પ્રોસેસિંગ, આઉટપુટ.

પ્રશ્ન 2(અ) [3 ગુણ]

સાયબર સુરક્ષાના સંદર્ભમાં ઓથેન્ટિકેશન વ્યાખ્યાયિત કરો.

જવાબ:

ઓથેન્ટિકેશન એ કોઈ સ્ત્રોતને એક્સેસ કરવાનો પ્રયાસ કરતા વપરાશકર્તા, સિસ્ટમ અથવા એકમની ઓળખની ચકાસણી કરવાની પ્રક્રિયા છે. તે "તમે જે કહો છો તે જ છો" તેની પુષ્ટિ કરે છે:

ઓથેટીકેશન ફેક્ટર્સ
કંઈક જે તમે જાણો છો (પાસવર્ડ)
કંઈક જે તમારી પાસે છે (કાર્ડ)
કંઈક જે તમે છો (બાયોમેટ્રિક્સ)

મેમરી ટ્રીક: "જાણો, ધરાવો, છો" - ત્રણ મૂળભૂત ઓથેટીકેશન ફેક્ટર્સ.

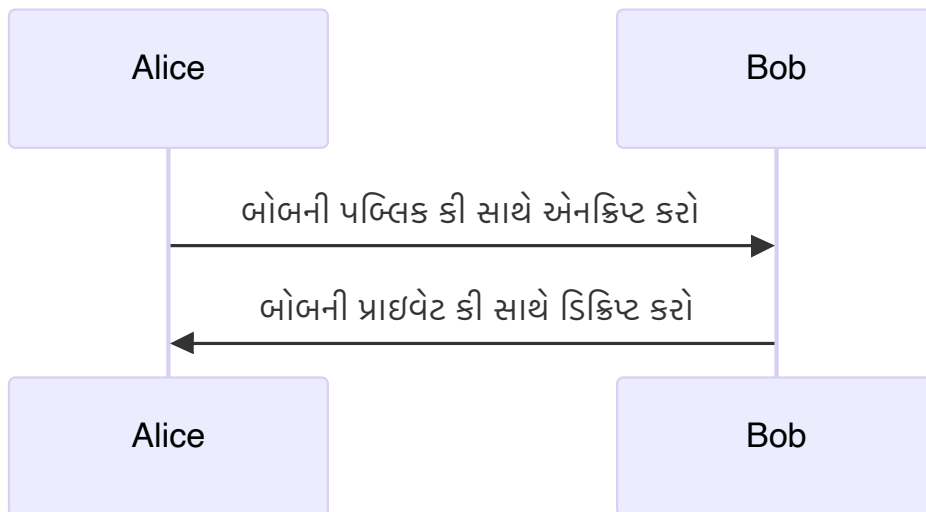
પ્રશ્ન 2(બ) [4 ગુણ]

સાર્વજનિક કી ક્રિપ્ટોગ્રાફી ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ:

પબ્લિક કી ક્રિપ્ટોગ્રાફી પ્રક્રિયા

ઘટક	વર્ણન
પબ્લિક કી	ખુલ્લેઆમ શેર કરાય છે, ડેટા એનક્રિપ્ટ કરવા માટે વપરાય છે
પ્રાઇવેટ કી	ગુપ્ત રાખવામાં આવે છે, ડેટા ડિક્રિપ્ટ કરવા માટે વપરાય છે
ઉદાહરણ	એલિસ બોબની પબ્લિક કી સાથે સંદેશને એનક્રિપ્ટ કરે છે → માત્ર બોબ જ તેની પ્રાઇવેટ કી સાથે ડિક્રિપ્ટ કરી શકે છે

મેમરી ટ્રીક: "પબ્લિક પ્રોટેક્ટ, પ્રાઇવેટ પ્રૂવ" - પબ્લિક કી એનક્રિપ્ટ કરે છે, પ્રાઇવેટ કી ડિક્રિપ્ટ કરે છે.

પ્રશ્ન 2(ક) [7 ગુણ]

પેકેટ ફિલ્ટર અને એપ્લિકેશન પ્રોક્સીની કામગીરી સમજાવો.

જવાબ:

કોષ્ટક: પેકેટ ફિલ્ટર vs એપ્લિકેશન પ્રોક્સી

ફીચર	પેકેટ ફિલ્ટર	એપ્લિકેશન પ્રોક્સી
લેયર	નેટવર્ક લેયર	એપ્લિકેશન લેયર
ઇન્સ્પેક્શન	IP હેડર્સ, પોર્ટ્સ	કન્ટેન્ટ એનાલિસિસ
ઓપરેશન	નિયમો આધારિત પેકેટ્સ મંજૂર/અવરોધ કરે છે	ક્લાયન્ટ અને સર્વર વચ્ચે મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરે છે
પરફોર્મન્સ	વધુ ઝડપી, ઓછા સંસાધન-તીવ્ર	ધીમું, વધુ સંસાધન-તીવ્ર
સુરક્ષા સ્તર	નીચું, હેડર-આધારિત વિશ્લેષણ	ઉચ્ચ, કન્ટેન્ટ-આધારિત વિશ્લેષણ

મેમરી ટ્રીક: "PATCH" - પેકેટ ફિલ્ટર્સ એડ્રેસ ટ્રાફિક, કન્ટેન્ટ પ્રોક્સી હેન્ડલ એપ્લિકેશન્સ.

પ્રશ્ન 2(અ OR) [3 ગુણ]

મલ્ટી ફેક્ટર ઓથેંટિકેશન સમજાવો

જવાબ:

મલ્ટી-ફેક્ટર ઓથેંટિકેશન (MFA) બે અથવા વધુ સ્વતંત્ર ક્રેડેન્શિયલ્સને જોડે છે:

ઓથેંટિકેશન ફેક્ટર પ્રકારો
નોલેજ ફેક્ટર (પાસવર્ડ)
પોઝેશન ફેક્ટર (સિક્યુરિટી ટોકન)
ઇનહેરન્સ ફેક્ટર (બાયોમેટ્રિક્સ)
લોકેશન ફેક્ટર (જિયોલોકેશન)

મેમરી ટ્રીક: "મલ્ટિપલ કી સિક્યોર બેસ્ટ" - મલ્ટિપલ વેરિફિકેશન ફેક્ટર્સ વધુ સારી સુરક્ષા પ્રદાન કરે છે.

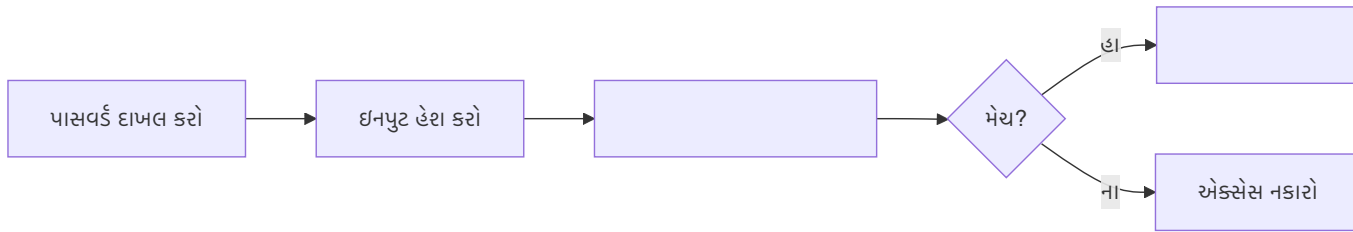
પ્રશ્ન 2(બ OR) [4 ગુણ]

પાસવર્ડ વેરિફિકેશનની પ્રક્રિયા સમજાવો.

જવાબ:

પાસવર્ડ વેરિફિકેશન પ્રક્રિયા

સ્ટેપ	વર્ણન
ઇનપુટ	વપરાશકર્તા યુઝરનેમ અને પાસવર્ડ દાખલ કરે છે
હેશ	સિસ્ટમ દાખલ કરેલા પાસવર્ડને હેશ કરે છે
કમ્પેર	સિસ્ટમ હેશને સ્ટોર્ડ હેશ સાથે સરખાવે છે
રિઝલ્ટ	મેચના આધારે એક્સેસ આપવામાં કે નકારવામાં આવે છે

મેમરી ટ્રીક: "HICS" - હેશ, ઇનપુટ, કમ્પેર, સક્સેસ/સ્ટોપ.

પ્રશ્ન 2(ક OR) [7 ગુણ]

દૂષિત સૉફ્ટવેરની સૂચિ બનાવો અને કોઈપણ ત્રણ દૂષિત સૉફ્ટવેર હુમલાઓ સમજાવો.

જવાબ:

દૂષિત સૉફ્ટવેરના પ્રકારો

પ્રકાર	વર્ણન
વાઇરસ	સ્વ-પ્રતિકૃતિ કોડ જે કાયદેસર પ્રોગ્રામ્સ સાથે જોડાય છે
વોર્મ	સ્વ-પ્રચાર કરતું મેલવેર જે નેટવર્ક્સ દ્વારા ફેલાય છે
ટ્રોજન	કાયદેસર સૉફ્ટવેર તરીકે છદ્મવેશ ધારણ કરે છે પરંતુ દૂષિત કોડ ધરાવે છે
રેન્સમવેર	પીડિતની ફાઇલોને એનક્રિપ્ટ કરે છે અને ડિક્રિપ્શન માટે ચુકવણીની માંગ કરે છે
સ્પાયવેર	વપરાશકર્તાની જાણ વિના માહિતી એકત્રિત કરે છે
એડવેર	અનિચ્છનીય જાહેરાતો દર્શાવે છે
ટ્રોફન	કમ્પ્યુટર પર સતત વિશેષાધિકૃત એક્સેસ પ્રદાન કરે છે

મેમરી ટ્રીક: "VWTR-SAR" - વાઇરસ, વોર્મ, ટ્રોજન, રેન્સમવેર, સ્પાયવેર, એડવેર, ટ્રોફન તમારી સિસ્ટમ પર હુમલો કરે છે.

પ્રશ્ન 3(અ) [3 ગુણ]

સાયબર સુરક્ષામાં પોર્ટનું મહત્વ સમજાવો.

જવાબ:

સાયબર સુરક્ષામાં પોર્ટ્સ

પાસું	મહત્વ
એક્સેસ કંટ્રોલ	કઈ સેવાઓ એક્સેસિબલ છે તેનું નિયંત્રણ
એટેક સરફેસ	ઓછા ખુલ્લા પોર્ટ્સનો અર્થ નાના એટેક સરફેસ
સર્વિસ આઇડેન્ટિફિકેશન	ચાલતી સેવાઓને ઓળખવામાં મદદ કરે છે (દા.ત. HTTP:80, HTTPS:443)

મેમરી ટ્રીક: "SAP" - સિક્યુરિટીને પોર્ટ્સના એક્સેસનું નિયંત્રણ જરૂરી છે.

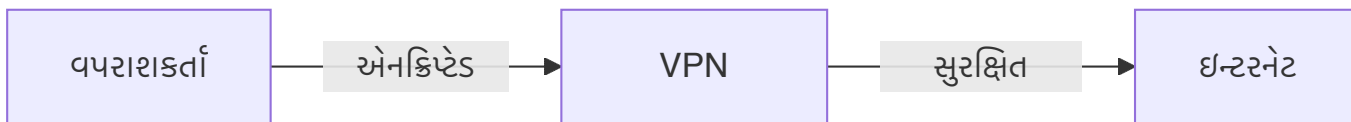
પ્રશ્ન 3(બ) [4 ગુણ]

વર્ચ્યુઅલ પ્રાઇવેટ નેટવર્ક સમજાવો.

જવાબ:

વર્ચ્યુઅલ પ્રાઇવેટ નેટવર્ક (VPN)

ફીચર	વર્ણન
એનક્રિપ્શન	ક્લાયન્ટ અને સર્વર વચ્ચે ટ્રાન્ઝિટમાં ડેટાને એનક્રિપ્ટ કરે છે
ટનલિંગ	જાહેર નેટવર્ક્સ દ્વારા સુરક્ષિત કનેક્શન બનાવે છે
પ્રાઇવેસી	વપરાશકર્તાના IP એડ્રેસ અને સ્થાનને છુપાવે છે
સિક્યુરિટી	જાહેર નેટવર્ક્સ પર ડેટાને ઇન્ટરસેપ્શનથી બચાવે છે

મેમરી ટ્રીક: "PETS" - પ્રાઇવેટ એનક્રિપ્ટેડ ટનલ સિક્યોર ડેટા.

પ્રશ્ન 3(ક) [7 ગુણ]

વેબ સુરક્ષા જોખમોની અસર સમજાવો.

જવાબ:

વેબ સુરક્ષા જોખમોની અસર

જોખમ	અસર
ડેટા બ્રીચ	સંવેદનશીલ વપરાશકર્તા માહિતીનું પ્રકટીકરણ
આર્થિક નુકસાન	સીધા નાણાકીય નુકસાન અને રિકવરી ખર્ચ
પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન	ગ્રાહક વિશ્વાસ અને બ્રાન્ડ મૂલ્યનો નુકસાન
નિયમનકારી દંડ	સુરક્ષા ધોરણોના અનુપાલન ન કરવા બદલ દંડ
સેવા વિક્ષેપ	વેબસાઇટ ડાઉનટાઇમ અને વ્યવસાય વિક્ષેપ

મેમરી ટ્રીક: "DFRS" - ડેટા બ્રીચથી આર્થિક નુકસાન, પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન અને સેવા વિક્ષેપ થાય છે.

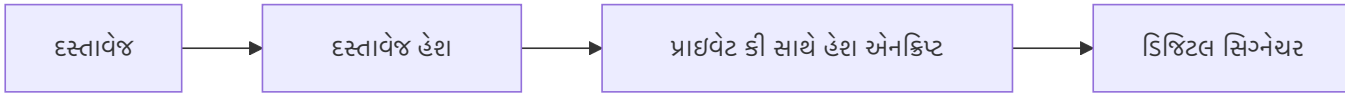
પ્રશ્ન 3(અ OR) [3 ગુણ]

ડિજિટલ સિગ્નેચરની કામગીરી સમજાવો.

જવાબ:

ડિજિટલ સિગ્નેચર પ્રક્રિયા

સ્ટેપ	વર્ણન
હેશ	દસ્તાવેજનો હેશ બનાવો
એનક્રિપ્ટ	મોકલનારની પ્રાઇવેટ કી સાથે હેશને એનક્રિપ્ટ કરો
અટેચ	એનક્રિપ્ટેડ હેશને દસ્તાવેજ સાથે જોડો
વેરિફાય	પ્રાપ્તકર્તા મોકલનારની પબ્લિક કી સાથે ડિક્રિપ્ટ કરે છે અને હેશની સરખામણી કરે છે

મેમરી ટ્રીક: "HEAV" - હેશ, એનક્રિપ્ટ, અટેચ, વેરિફાય ડિજિટલ સિગ્નેચર માટે.

પ્રશ્ન 3(બ OR) [4 ગુણ]

HTTPS નું વર્ણન કરો.

જવાબ:

HTTPS (હાયપરટેક્સ્ટ ટ્રાન્સફર પ્રોટોકોલ સિક્યોર)

ફીચર	વર્ણન
એનક્રિપ્શન	કમ્યુનિકેશનને એનક્રિપ્ટ કરવા SSL/TLS નો ઉપયોગ કરે છે
ઓથેન્ટિસિટી	સર્ટિફિકેટ્સ દ્વારા વેબસાઇટની ઓળખની ચકાસણી કરે છે
ઇન્ટેગ્રિટી	સુનિશ્ચિત કરે છે કે ટ્રાન્સિટમાં ડેટા સુધારવામાં આવ્યો નથી
પોર્ટ	પોર્ટ 443 (HTTP ના પોર્ટ 80 ની સરખામણીમાં) નો ઉપયોગ કરે છે

મેમરી ટ્રીક: "EAIP" - એનક્રિપ્શન, ઓથેન્ટિસિટી, ઇન્ટેગ્રિટી, પોર્ટ 443.

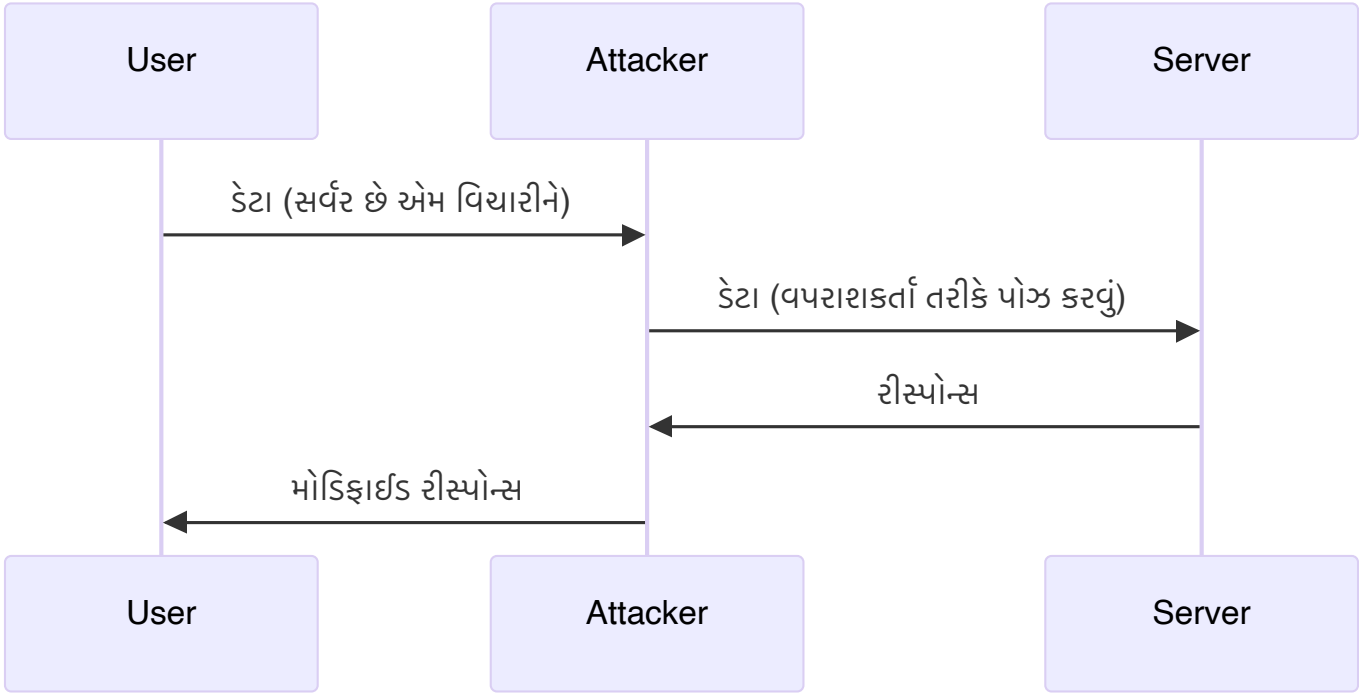
પ્રશ્ન 3(ક OR) [7 ગુણ]

સોશિયલ એન્જિનિયરિંગ, વિશિંગ અને મશીન ઇન મિડલ એટેક સમજાવો.

જવાબ:

કોષ્ટક: એટેક પ્રકારો અને લક્ષણો

એટેક પ્રકાર	વર્ણન	ઉદાહરણ
સોશિયલ એન્જિનિયરિંગ	લોકોને માહિતી જાહેર કરવા માટે મેનિપ્યુલેટ કરે છે	પાસવર્ડ્સ મેળવવા માટે IT સપોર્ટ હોવાનો દાવો કરવો
વિશિંગ	પીડિતોને છેતરવા માટે ફોન કોલ્સનો ઉપયોગ કરીને વોઇસ ફ્રિશિંગ	કોલર બેંકમાંથી હોવાનો દાવો કરીને એકાઉન્ટ વિગતોની વિનંતી કરે છે
મશીન ઇન મિડલ	બે પક્ષો વચ્ચેના સંચારને અવરોધિત કરે છે	એટેકર વપરાશકર્તા અને વેબસાઇટ વચ્ચેના ટ્રાફિકને અવરોધિત કરે છે

મેમરી ટ્રીક: "SVM" - સોશિયલ એન્જિનિયરિંગ વોઇસ કોલ્સ અને મશીન્સ ઇન ધ મિડલનો ઉપયોગ ડેટા ચોરી કરવા માટે કરે છે.

પ્રશ્ન 4(અ) [3 ગુણ]

જોડકા જોડો.

જવાબ:

સાચા જોડકા

કોલમ A	કોલમ B
1. ડિનાયલ ઓફ સર્વિસ (DoS)	f. હુમલો જે નેટવર્ક સેવાઓને વિક્ષેપિત કરે છે
2. પોર્ટ 443	c. HTTPS માટે ડિફોલ્ટ પોર્ટ
3. સિક્યોર સોકેટ લેયર (SSL)	e. સુરક્ષિત સંચાર માટે TLS નો પુરોગામી
4. પોર્ટ 80	b. HTTP માટે ડિફોલ્ટ પોર્ટ
5. ઇન્ટ્રાનેટ	a. ટ્રાન્સમિશન દરમિયાન ડેટા બદલાયો નથી તેની ખાતરી કરે છે
6. VPN (વર્ચ્યુઅલ પ્રાઇવેટ નેટવર્ક)	d. ઇન્ટરનેટ પર સુરક્ષિત કનેક્શન બનાવે છે

મેમરી ટ્રીક: "DOS પ્રોટેક્ટ્સ સિક્યુરિટી ઇન્ફોર્મેશન વેરી કેરફુલી" - DOS, પોર્ટ 443, SSL, પોર્ટ 80, ઇન્ટ્રાનેટ, VPN.

પ્રશ્ન 4(બ) [4 ગુણ]

હેકર્સના પ્રકારોની યાદી બનાવો અને દરેકની ભૂમિકા સમજાવો.

જવાબ:

હેકર્સના પ્રકારો

પ્રકાર	ભૂમિકા/પ્રેરણા
વ્હાઇટ હેટ	એથિકલ હેકર્સ જે સુરક્ષા સુધારવા માટે નબળાઈઓ શોધે છે
બ્લેક હેટ	દુર્ભાવનાપૂર્ણ હેકર્સ જે વ્યક્તિગત લાભ માટે સિસ્ટમને અસમંજસ કરે છે
ગ્રે હેટ	પરવાનગી વિના નૈતિક અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ વચ્ચે કામ કરે છે
સ્ક્રિપ્ટ કિડી	અણઘડ વ્યક્તિઓ જે સમજ્યા વિના હાલના ટૂલ્સનો ઉપયોગ કરે છે

મેમરી ટ્રીક: "WBGs" - વ્હાઇટ, બ્લેક, ગ્રે હેકર્સ અને સ્ક્રિપ્ટ કિડીના અલગ અલગ ઉદ્દેશ્યો છે.

પ્રશ્ન 4(ક) [7 ગુણ]

SSH (સિક્યોર શેલ) પ્રોટોકોલ સ્ટેક સમજાવો.

જવાબ:

SSH પ્રોટોકોલ સ્ટેક

લેયર	ફંક્શન
ટ્રાન્સપોર્ટ લેયર	એનક્રિપ્શન, ઓથેન્ટિકેશન, ઇન્ટ્રાનેટ પ્રદાન કરે છે
યુઝર ઓથેન્ટિકેશન લેયર	સર્વર પર વપરાશકર્તાની ઓળખની ચકાસણી કરે છે
કનેક્શન લેયર	એક જ SSH કનેક્શનમાં મલ્ટિપલ ચેનલ્સને મેનેજ કરે છે
એપ્લિકેશન	ટર્મિનલ સેશન્સ, ફાઇલ ટ્રાન્સફર, પોર્ટ ફોરવર્ડિંગ

એપ્લિકેશન -> કનેક્શન -> ઓથેન્ટિકેશન -> ટ્રાન્સપોર્ટ -> નેટવર્ક

મેમરી ટ્રીક: "TUCAN" - ટ્રાન્સપોર્ટ, યુઝર ઓથેન્ટિકેશન, કનેક્શન લેયર અને એપ્લિકેશન-સ આન નેટવર્ક.

પ્રશ્ન 4(અ OR) [3 ગુણ]

એથિકલ હેકિંગમાં ફૂટ પ્રિન્ટિંગ સમજાવો.

જવાબ:

ફૂટ પ્રિન્ટિંગ એ પ્રારંભિક મોજણી તબક્કો છે જ્યાં હેક્સ લક્ષ્ય સિસ્ટમ્સ વિશે માહિતી એકત્રિત કરે છે.

પદ્ધતિ	એકત્રિત માહિતી
પેસિવ	જાહેર રેકૉર્ડ્સ, વેબસાઇટ્સ, સોશિયલ મીડિયા
એક્ટિવ	નેટવર્ક સ્કેનિંગ, DNS ક્વેરીઝ
હેતુ	એટેક સરફેસ મેપ કરવું અને નબળાઈઓ ઓળખવી

મેમરી ટ્રીક: "PAM" - પેસિવ અને એક્ટિવ મેથડ્સ માહિતી પ્રગટ કરે છે.

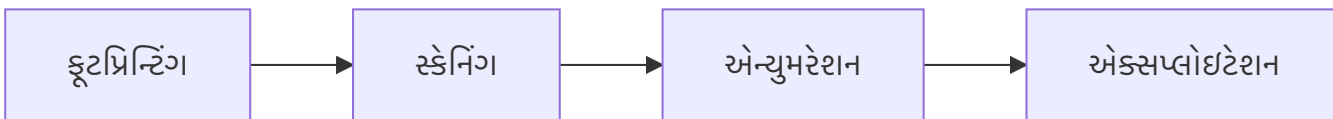
પ્રશ્ન 4(બ OR) [4 ગુણ]

એથિકલ હેકિંગમાં સ્કેનિંગ સમજાવો.

જવાબ:

એથિકલ હેકિંગમાં સ્કેનિંગ

સ્કેનિંગ પ્રકાર	હેતુ
પોર્ટ સ્કેનિંગ	ખુલ્લા પોર્ટ્સ અને સેવાઓ ઓળખવી
વલ્નરેબિલિટી સ્કેનિંગ	જાણીતી સુરક્ષા નબળાઈઓ શોધવી
નેટવર્ક સ્કેનિંગ	નેટવર્ક ટોપોલોજી અને હોસ્ટ્સ મેપ કરવા
OS ફિંગરપ્રિન્ટિંગ	ઉપયોગમાં લેવાતા ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ્સ નક્કી કરવા

મેમરી ટ્રીક: "PVNO" - પોર્ટ્સ, વલ્નરેબિલિટીઝ, નેટવર્ક્સ અને OS આઇડેન્ટિફિકેશન.

પ્રશ્ન 4(ક OR) [7 ગુણ]

ઈન્જેક્શન એટેક અને ફિશીંગ એટેકનું વર્ણન કરો.

જવાબ:

કોષ્ટક: ઇન્જેક્શન vs ફિશિંગ એટેક

ફીચર	ઇન્જેક્શન એટેક	ફિશિંગ એટેક
ટાર્ગેટ	એપ્લિકેશન કોડ	માનવ વપરાશકર્તાઓ
પદ્ધતિ	ઇનપુટ ફીલ્ડ્સમાં દુર્ભાવનાપૂર્ણ કોડ ઇન્સર્ટ કરવો	વિશ્વસનીય સંસ્થાઓની નકલ કરવી
ઉદાહરણ	SQL ઇન્જેક્શન: ' OR 1=1 --	બેંક વેબસાઇટ જેવું લાગતું નકલી લોગિન પેજ
પ્રિવેન્શન	ઇનપુટ વેલિડેશન, પેરામીટરાઇઝ્ડ ક્વેરીઝ	વપરાશકર્તા શિક્ષણ, ઇમેઇલ ફિલ્ટર્સ
અસર	ડેટા ચોરી, ઓથેન્ટિકેશન બાયપાસ	ક્રેડેન્શિયલ ચોરી, મેલવેર ઇન્સ્ટોલેશન

મેમરી ટ્રીક: "TIP" - ટેકનિકલ એટેક ઇન્જેક્શન વાપરે છે, પીપલ-ફોકસ્ડ એટેક ફિશિંગ વાપરે છે.

પ્રશ્ન 5(અ) [3 ગુણ]

ડિસ્ક ફોરેન્સિક્સ સમજાવો.

જવાબ:

ડિસ્ક ફોરેન્સિક્સ

પાસું	વર્ણન
હેતુ	સ્ટોરેજ ડિવાઇસમાંથી ડેટા રિકવરી અને વિશ્લેષણ
પ્રક્રિયા	ડિસ્ક ઇમેજ બનાવવી, મૂળ વિના સુધારા વિશ્લેષણ કરવું
ફોકસ	ડિલીટ કરેલી ફાઇલો રિકવર કરવી, ફાઇલ સિસ્ટમ્સનું વિશ્લેષણ કરવું, પુરાવા શોધવા

મેમરી ટ્રીક: "IPF" - ઇમેજ ક્રિએશન, પ્રિઝર્વેશન અને ફોરેન્સિક એનાલિસિસ.

પ્રશ્ન 5(બ) [4 ગુણ]

પાસવર્ડ કેરિક્ટ પદ્ધતિઓ સમજાવો.

જવાબ:

પાસવર્ડ કેરિક્ટ પદ્ધતિઓ

પદ્ધતિ	વર્ણન
ડિક્શનરી એટેક	સામાન્ય શબ્દો અને વેરિએશન્સ પ્રયાસ કરવા
બ્રૂટ ફોર્સ	બધા સંભવિત અક્ષર સંયોજનો પ્રયાસ કરવા
રેઇનબો ટેબલ	પ્રી-કમ્પ્યુટેડ હેશ ટેબલનો ઉપયોગ કરવો
સોશિયલ એન્જિનિયરિંગ	વપરાશકર્તાઓને પાસવર્ડ જાહેર કરવા માટે મેનિપ્યુલેટ કરવા

મેમરી ટ્રીક: "DBRS" - ડિક્શનરી, બ્રૂટ ફોર્સ, રેઇનબો ટેબલ અને સોશિયલ એન્જિનિયરિંગ પાસવર્ડ તોડે છે.

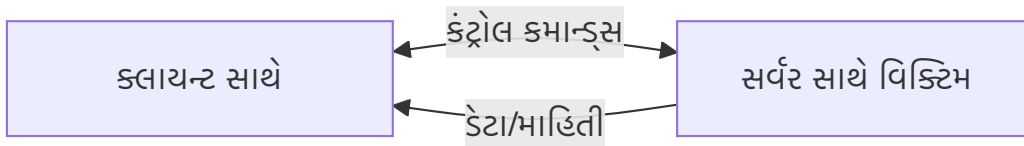
પ્રશ્ન 5(ક) [7 ગુણ]

રીમોટ એડમિનિસ્ટ્રેશન ટૂલ (RAT) નું વર્ણન કરો.

જવાબ:

રીમોટ એડમિનિસ્ટ્રેશન ટૂલ (RAT)

ફીચર	વર્ણન
ફંક્શનલિટી	લક્ષ્ય સિસ્ટમ પર સંપૂર્ણ નિયંત્રણ પ્રદાન કરે છે
કમ્પોનન્ટ્સ	ક્લાયન્ટ (એટેકર) અને સર્વર (વિક્ટિમ) કમ્પોનન્ટ્સ
ક્ષમતાઓ	ફાઇલ એક્સેસ, કીલોગિંગ, સ્ક્રીન કેપ્ચર, માઇક્રોફોન/કેમેરા કંટ્રોલ
ડિલિવરી	ઘણીવાર ફિશિંગ, ઇ-ફેક્ટેડ સોફ્ટવેર દ્વારા વિતરિત કરવામાં આવે છે
કાયદેસર ઉપયોગ	IT સપોર્ટ અને રિમોટ આસિસ્ટન્સ
દુર્ભાવનાપૂર્ણ ઉપયોગ	અનધિકૃત એક્સેસ અને ડેટા ચોરી

મેમરી ટ્રીક: "FCDLM" - ફુલ કંટ્રોલ લિજિટિમેટ કે મેલિશિયસ રીતે ડેટા એક્સેસ પ્રદાન કરે છે.

પ્રશ્ન 5(અ OR) [3 ગુણ]

સાયબર કાર્યમના પડકારોની યાદી બનાવો.

જવાબ:

સાયબર કાર્યમ પડકારો

પડકાર	વર્ણન
જ્યુરિસ્ડિક્શન	ગુના રાષ્ટ્રીય સીમાઓને ઓળંગે છે
એટ્રિબ્યુશન	ગુનેગારોને ઓળખવા મુશ્કેલ છે
એવિડન્સ કલેક્શન	ડિજિટલ પુરાવા અસ્થિર છે અને સરળતાથી બદલી શકાય છે
રેપિડ ઇવોલ્યુશન	તકનીકો સતત બદલાય છે અને અનુકૂળ થાય છે

મેમરી ટ્રીક: "JAER" - જ્યુરિસ્ડિક્શન, એટ્રિબ્યુશન, એવિડન્સ અને રેપિડ ઇવોલ્યુશન.

પ્રશ્ન 5(બ OR) [4 ગુણ]

મોબાઇલ ફોરેન્સિક્સ સમજાવો.

જવાબ:

મોબાઇલ ફોરેન્સિક્સ

પાસું	વર્ણન
સ્કોપ	મોબાઇલ ડિવાઇસમાંથી ડેટા એક્સટ્રેક્ટ કરવો (ફોન્સ, મેસેજ, લોકેશન)
ચેલેન્જીસ	ડિવાઇસ લોકસ, એનક્રિપ્શન, ક્લાઉડ સ્ટોરેજ, ફ્લેશ અપડેટ્સ
મેથડ્સ	ફિઝિકલ એક્વિઝિશન, લોજિકલ એક્વિઝિશન, ફાઇલ સિસ્ટમ એક્વિઝિશન
ટૂલ્સ	ડેટા એક્સટ્રેક્શન માટે સ્પેશિયલાઇઝ્ડ હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર

મેમરી ટ્રીક: "SCMT" - સ્કોપ, ચેલેન્જીસ, મેથડ્સ અને ટૂલ્સ મોબાઇલ ફોરેન્સિક્સ માટે.

પ્રશ્ન 5(ક OR) [7 ગુણ]

સલામી એટેક, વેબ જેકિંગ, ડેટા ડિડલિંગ અને રેન્સમવેર એટેક સમજાવો.

જવાબ:

કોષ્ટક: સાચબર એટેકના પ્રકારો

એટેક પ્રકાર	વર્ણન	ઉદાહરણ
સલામી એટેક	સમય સાથે નાના, અલક્ષિત ચોરી	ઘણા બેંક એકાઉન્ટમાંથી નાની રકમ લેવી
વેબ જેકિંગ	URL પર નિયંત્રણ લઈને વેબસાઇટને હાઇજેક કરવી	ડોમેન બદલીને વપરાશકર્તાઓને નકલી સાઇટ પર રીડાયરેક્ટ કરવા
ડેટા ડિડલિંગ	પ્રોસેસિંગ પહેલા ડેટા બદલવો	ઇ-વેન્ડ્રી સિસ્ટમમાં કિંમતો બદલવી
રેન્સમવેર	ફાઇલોને એનક્રિપ્ટ કરે છે અને કી માટે ચુકવણીની માંગ કરે છે	હોસ્પિટલ રેકૉર્ડ્સ એનક્રિપ્ટ કરવા અને બિટકોઇનની માંગ કરવી

મેમરી ટ્રીક: "SWDR" - સલામી સ્લાઇસ, વેબ કંટ્રોલ, ડેટા ચેન્જીસ અને રેન્સમ ડિમાન્ડ્સ અલગ અલગ એટેક પદ્ધતિઓ છે.